

Kirjastoista kansanvallan foorumeita

Yleisten kirjastojen neuvoston kokous 10.9.2020

Mukana menossa Sitran puolesta

- Elina Eerola, Asiantuntija
- Nelli Auriola, Hankevastaava
- Liisa Hyssälä, Vanhempi neuvonantaja
- Petri Tuomi-Nikula, Vanhempi neuvonantaja

Hankkeen taustaa

- **Hallitusohjelmassa 2019** korostetaan demokratian ja osallisuuden edistämistä mm. seuraavasti:
- Hallitus tukee sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään.
- Vahvistetaan osallistumisoikeuksien ja aktiivisen osallistumisen toteutumista.
- Hallitus turvaa osallisuuden ja monimuotoisen kansalaistoiminnan edellytykset valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

Sitran Kansanvallan peruskorjaus -selvitys, 2017

Kirjastoista tehdään kansanedustajien johdolla tapahtuvan keskustelelevan demokratian kohtaamispaikkoja ja niille varataan erillinen määräraha.

Yleisen kirjastolain uudistus 2017

- 2 §Lain tavoitteena on edistää:

5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta

- 6 §Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Hankkeen taustaa: Kokeilemalla käyntiin

- Eduskunnan puhemiehistö esitti loppuvuodesta 2019 toiveen, jonka mukaan kirjastojen roolia vahvistettaisiin poliitikkojen ja kansalaisten tapaamispaikkana.
 - Kirjastot nähtiin luontevina paikkoina edistää kohtaamisia sekä nostaa kirjastojen merkitystä demokratian edistäjinä suomalaisessa yhteiskunnassa.
 - Kiinnostavaa olisi myös se, miten eri tavoin yhteiskunnallista keskustelua voidaan käydä kirjastoissa
- Eduskunnan puhemiehistön koolle kutsumassa kokouksessa ideoitiin demokratiapisteitä, jotka olisivat myös kunnallisten ja maakunnallisten luottamushenkilöiden, meppien sekä kansanedustajien käytössä ja toimisivat matalan kynnyksen tapaamispaikkoina poliitikoille ja kansalaisille.
 - Taustalla oli hyviä kokemuksia 2019 hallitusohjelman kirjastokiertueesta
- Toimintamuodoksi valittiin kokeilut, jotka Sitra käynnistäisi yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Sitra rahoittaa ja fasilitoi kokeilut.

Kokeilujen tavoitteet

- **Edistää demokratiaa suomalaisessa yhteiskunnassa lisäämällä vuoropuhelua erityisesti kansalaisten ja poliitikkojen, mutta myös muiden demokratiaa edistävien tahojen ja ilmiöiden kanssa.**
 - Fyysinen ja virtuaalinen tapaamispaikka
 - Paikallinen taso, maakunnallinen, valtiollinen ja EU taso
- Testata erilaisia vuorovaikutuksen muotoja ja parantaa kansalaisten vaikuttamis ja osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- Etsiä toimiva muotoa ja kokeilujen perusteella konseptoida toimintamalli
- Toimintamallille etsitään jatkuva rahoitus ja sitä kehitetään kokemusten pohjalta

Aikajana 2020-2021

- Keskustelut pilottikirjastojen kanssa: vko 17 ja 18 (2020).
- Seurantaryhmän kokous 4.5.2020.
- I Etätyöpajat 12.6.
- II Työpaja 19.8.
- III Etätyöpaja 1.9.
- YKN:n kokous 10.9.
- Seuranta-ryhmän kokous 14.9.
- Kokeilun konseptit valmiit syyskuussa 2020.
- Kokeilut alkavat lokakuussa 2020.
- Kehittävää arviointia kokeilujen aikana marraskuusta 2020 kevääseen 2021.
- Loppuseminaari ja skaalauksen konkretia, kesäkuun alussa 2021.
- Kokeilut päättyvät kesäkuussa 2021.
- Skaalaus tästä eteenpäin.

Mitä kunta/kirjasto saa kokeiluista?

- Pystyy toteuttamaan lakisääteistä tehtäväänsä aktiivisen kansalaisuuden ja demokratian edistäjänä. Laki yleisistä kirjastoista 2 §
- Vahvistaa kirjaston asemaa kunnassa
- Pääsee kehittämään ja testaamaan omaan kuntaan/kirjastoon sopivaa mallia
- Edelläkävijän aseman palveluiden kehittämisessä

Mitä kansalainen saa kokeilusta?

- Kyky vaikuttaa itselle merkityksellisiin asioihin kasvaa
- Osallisuuden, osallistumisen ja vuorovaikutuksen vahvistuminen

Näiden seurauksena:

- Luottamus edustukselliseen demokratiaan vahvistuu kaikilla tasoilla
 - Kunnallinen
 - Maakunnallinen
 - Valtiollinen
 - EU

Mitä luottamushenkilö saa kokeiluista?

- Vuorovaikutus kansalaisten/äänestäjien kanssa laajenee ja monipuolistuu
- Valmis konsepti ja puitteet pysyväksi toiminnaksi kansalaisten/äänestäjien kohtaamisessa
- Kansanedustaja saa kertoa oman poliittisen sanomansa
- Koottu kokemus kohtaamisista (kokeilun raportti)

Miksi minun (kansalaisen) pitäisi kiinnostua tästä?

- Lähdetään liikkeelle asiakaslähtöisesti
- Miten tehdä asioista kansalaisia kiinnostavia?

KAAVIO: Kirjasto toimii alustana. Kansalainen on keskiössä. Häntä ympäröi kolme kehää: Kunta, Valtio ja EU.

Mitkä kirjastot mukana?

Kokeilukonseptin valmistelussa mukana olevat kirjastot

- **Kaksi isoa**
 - Oulu (asukasluku 200 000)
 - Turku (asukasluku 200 000, kaksikielinen)
- **Kaksi keskikokoista**
 - Pietarsaari (asukasluku 19 000, kaksikielinen)
 - Imatra (asukasluku 26 000)
- **Kaksi pientä**
 - Inari (asukasluku 7 000, nelikielinen)
 - Mäntyharju (asukasluku 6 000)

Kirjastohankkeen seurantaryhmän jäsenet

- Jouni Pääkkölä, Yleisten kirjastojen neuvosto, YKN pj
- Rauha Maarno, Suomen Kirjastoseura
- Antti Virrankoski, Eduskunnan kirjasto
- Johanna Selkee, Kuntaliitto
- Leena Aaltonen, OKM
- Niklas Wilhelmsson, OM
- Anu Pulkkinen, UM
- Jarmo Oikarinen, Euroopan komission Suomen-edustusto
- Mauno Hänninen, Euroopan komission Suomen-edustusto
- Michaela Jokiniemi, Nuorisovaltuustoliitto, NUVA ry
- Liisa Hyssälä, Petri Tuomi-Nikula, Nelli Auriola ja Elina Eerola, Sitra

Yleisötehtävä 1/2

Mieti hetki yksin:

- Miten jo nyt toteutatte kirjastolain hengen mukaista aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta?
- Kirjaa vastauksesi chatiin

Yleisötehtävä 2/2

Mieti hetki yksin:

- Mikä sinun näkökulmastasi on hankkeen suurin anti/arvo kirjastoille?
- Kirjaa vastauksesi chatiin.

Kansanvaltaa kirjastoissa -työpajasarja

Tavoitteet ja aikataulu

- Edistetään kokeilukulttuuria sekä annetaan välineitä ja ideoita yhteiskehittämiseen
- Vahvistetaan osaamista ja ymmärrystämme kirjastoissa tehtävään yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämiseen.
- Tarjotaan avoin näkymä Kirjastoista kansanvallan foorumeita -hankkeen kokeilujen etenemiseen
- Työpajoja yhteensä kolme 2020-2021
- **Ensimmäinen etätyöpaja 26.11. klo 9.00-12.00**

KIRJASTOISTA KANSANVALLAN FOORUMEITA

Hankkeesta tarkemmin:

www.sitra.fi/kirjastoista-kansanvallan-foorumeita

#kirjastofoorumit

Tule mukaan!

- Kansanvallan peruskorjaus -uutiskirjeen avulla pysyt perillä missä mennään. [Sitran uutiskirjeitä voi tilata täältä.](#)
- Seuraava Sivullisesta osalliseksi -etätyöpaja 3.11. klo 9.00-12.00
- Ensimmäinen Kansanvaltaa kirjastoissa -etätyöpaja 26.11. klo 9.00-12.00

Sitra.fi

Seuraavaerä.fi

@sitrafund